

Innu-sproget i Canada – og deres musik, litteratur og poesi

Af [Peter Bakker](#) 23. februar 2012 • I kategorien [Amerika](#) •

Denne Innu-familie har et hus, men de foretrækker at bo i et telt i baghaven. Foto: Peter Bakker

Innu betyder “menneske”, og i flertal hedder det *Innut*. Det minder om ordet *Inuit*, som også betyder “mennesker”, *Inuk* i ental, og som blandt andet bruges af grønlændere. Men Innu (også kaldet Innu aimun) og Inuit (også kaldet Inuktitut) har ikke noget med hinanden at gøre. Inuit er en del af den eskimo-aleutiske sprogfamilie, mens Innu er en del af den store Algonkin-sprogfamilie, med sprog som Cheyenne, Micmac, Cree og Arapaho.

Inuktitut og Innu-aimun sprogene tales som nabosprog i Labrador og Québec, to provinser i Canada. Stammenavnet *Innu* er faktisk beslægtet med navnet på staten Illinois; begge to er afledt af et rekonstrueret ord *eliniwa, som betyder “menneske”. Nu udtales statens navn som /ilinoi/, men i gamle dage som /ilinwa/.

Faktisk er Innu del af en klynge af dialekter som nogle gange kaldes Cree-Montagnais-Naskapi. Naskapi tales i den nordlige del af Québec, Montagnais i mere sydlige dele af Labrador og Québec, især nord for Saint Lawrence floden. Montagnais er det franske ord for Innu, som også nogle gange bruges i engelsk.

Seneste sprognyheder

4/5	Sprogforskerne fandt en skat i skoven politiken.dk
27/4	Lille indsats styrker små børns sprog www.dr.dk
26/4	Lad os komme det danske 'jantekomma' til livs politiken.dk
23/4	Ud med sproget - Berlingske Mener www.b.dk
20/4	Unikt runefund i centrum af Odense videnskab.dk

4/1	John Holm, Pioneer in Linguistics, Dies at 72 www.nytimes.com
10/8	Young women, give up the vocal fry and reclaim your strong female voice www.theguardian.com
20/5	Bill Funding Native Language Programs Passes mtpr.org
17/5	Sounds Of The Pilbara II: Songs In Language finishes recording - WAM - West Australian Music wam.org.au
13/5	Seven US Senators Introduce Bill to Promote Preservation of American Indian Languages - Native News Online nativenewsonline.net

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk [på et større kort](#)

Mere i kategorien 'Amerika'

Et umuligt sprog som eksisterer: Michif
En indfødt canadisk skrift: indiansk og inuktitut stavelsesskrift
Mi'kmaq og deres forsvundne skrift
Canadas indianere

Nye kommentarer

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?
Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish
Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet
Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
Monica Scheuer til Jødiske efternavne
jane til Jødiske efternavne
InglêS til Sprogene i Mozambique
Birgit Eggert til Hvad er der blevet af Maren?
Grethe Movsing til Hvad er der blevet af Maren?
Henrik Klindt-Jensen til Ded borrijnholska måled

Artikler om

En halv snes Cree-sprog tales stadig af små 100.000 mennesker i lommer (reservater) i et dialektkontinuum tværs over Canada, fra Innu (også kaldet Montagnais) ved Atlanterhavskysten i øst til Plains Cree ved foden af Rocky Mountains i vest. Innu er mørkeblå og orange på kortet.

Tidlig kontakt med europæerne

Innu-indianerne var blandt de allerførste i Nordamerika som havde kontakt med europæere. Allerede i begyndelsen af 1500-tallet blev en baskisk fisker citeret i en krønike for at de havde regelmæssig kontakt med indianerne i Labrador. En senere baskisk krønike fra 1625 beskrev det sådan:

"I en egn så langt væk som Newfoundland [her det canadiske fastland, ikke den nuværende ø] har Montagnais Vilde lært vores sprog [baskisk], på grund af de relationer, de har med baskiske sømænd. Sidstnævnte rejser dertil hvert år for at fiske efter torsk, og, blandt andre ting, så spørger de dem på baskisk: "Nola zaude?" (Hvordan har du det?). De svarer høfligt: "Apaizac obeto" ("Præsterne har det bedre") uden at vide, hvad en præst er, kun indirekte. De taler og handler med vores folk, og hjælper dem med at fiske på kysten i bytte for lidt cider og et stykke brød, sager som de ikke har der."

I 2006 sejlede en gruppe baskere fra Québec til Nitassinan ('Innu-land') i en kopi af en traditionel baskisk txalupa (= chalup, dvs robåd). (Foto: www.apaizacobeto.com)

Selvom Innu har været i kontakt med europæere i næsten 500 år, er deres sprog i forholdsvis god behold. Især ved Atlanterhavskysten taler alle Innu, og mindre børn er ofte etsprogede. Ud af Nordamerikas ca 300 oprindelige sprog er der måske ti tilbage der stadig læres som førstesprog. Innu er et af dem.

Innu-musik

Innu-folket er lille, og de er bosat i reservater fjernt fra hinanden, men der er en del temmelig berømte Innuer. Rockbandet [Kashin](#) var måske det første i Nordamerika der udelukkende sang på deres eget sprog. Bandet blev

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

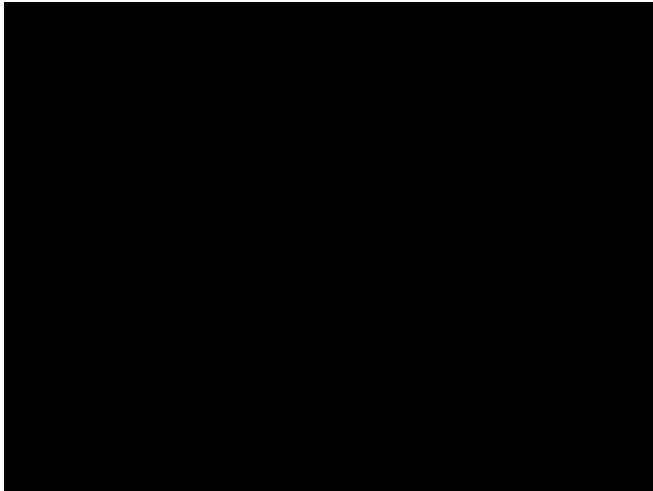
Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	OmniGlott. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	
juli 2012	
juni 2012	
maj 2012	
april 2012	
marts 2012	
februar 2012	
januar 2012	
december 2011	
november 2011	
oktober 2011	
september 2011	
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	

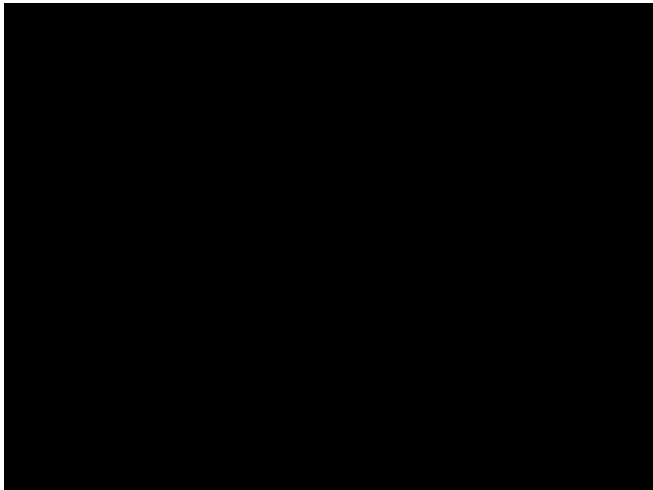
Resurser

- Bogstavlyd
- Dansk sprognævn
- Den danske ordbog
- Dialekt.dk
- dk.kultur.sprog
- Korpus.dk
- Nye ord i dansk på nettet (NOID)
- Ordbog over det danske sprog
- Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
- Sproget.dk
- Svenska Akademien
- Ø (Schwa.dk)

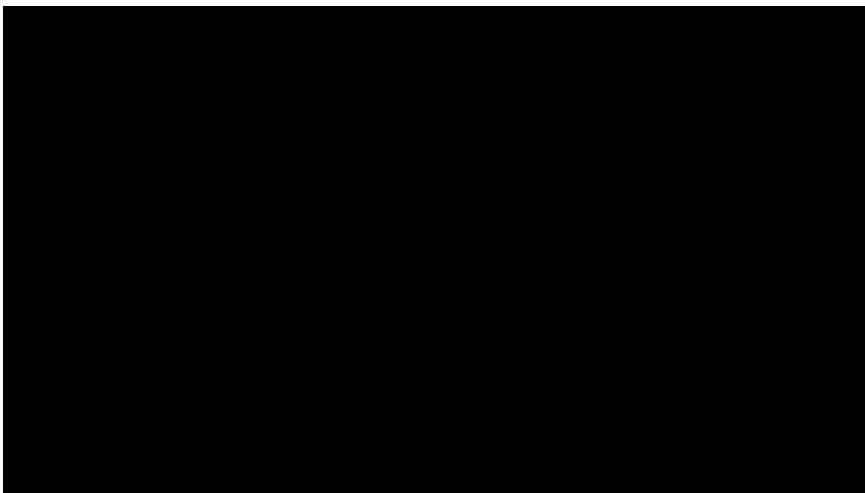
dannet i 1984, og de havde stor succes, også blandt ikke-Innu. Deres første album solgte meget godt i Canada, men også i Grønland. Selvom Innu måske kun tales af 12.000 mennesker i hele verden – de ville alle sammen kunne være på [Randers Stadion](#) – fik Kashtin [platin](#) to gange for deres plade.

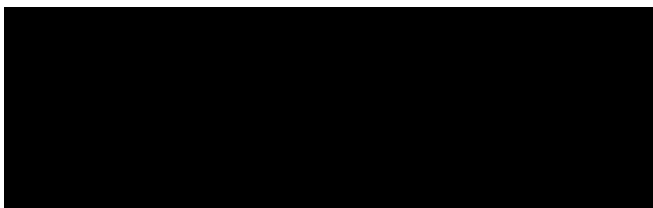
De inspirerede også en del andre til at synge på deres eget sprog, nogle gange i den samme musikgenre, såsom Kashkun, hvis medlemmer også er Innu.

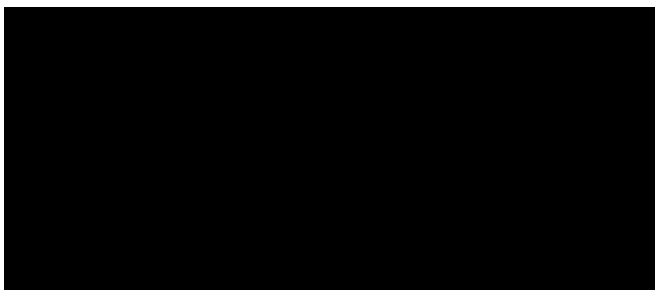
En af Kashtins bedst kendte sange er Tshinanu “**Vi**”, som var et singlehit i 80'erne. Den indianske rapper [Samian](#) har samarbejdet med dem og blandet Kashtin med fransksproget rap.

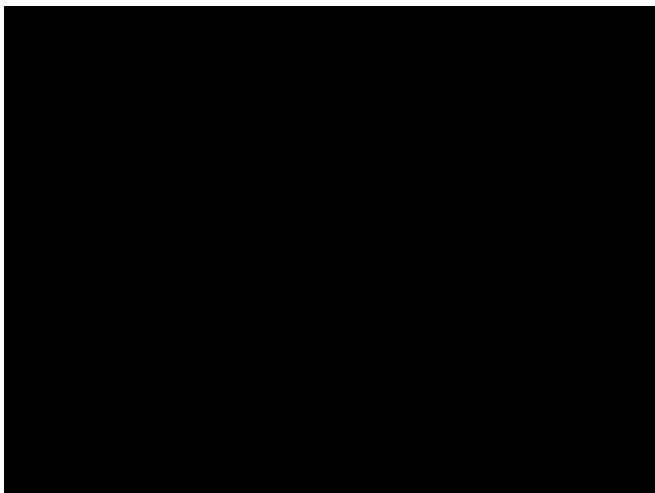
Og Innu-unge lever selvfølgelig ikke isoleret fra resten af verden, så der er også mikset festmusik på Innu.

april 2011
marts 2011
februar 2011
januar 2011
december 2010
november 2010
oktober 2010
september 2010
juni 2010
maj 2010
april 2010
marts 2010
februar 2010
januar 2010
december 2009
november 2009
oktober 2009
september 2009
august 2009
juli 2009
juni 2009
maj 2009
april 2009
marts 2009

Mere traditional musik fortsætter også. Noget af det findes her:

Innu-politik

En Innu, [Peter Penashue](#), som i 1980erne stod på barrikaderne sammen med sin mor, imod NATO-fly i deres leve- og jagtområde, er nu konservativ politiker og minister, og hun er stadig miljøaktivist.

Peter Penashue, Innu, er minister i Canadas konservative regering

Elizabeth Penashue, ministerens mor, mangeårig miljøaktivist. Hun taler kun Innu

Innu-grammatik: Liv

Det er gennemgående i Innu at der skelnes mellem levende og ikke-levende elementer. Lingvister kalder det besjælet / ubesjælet. Til gengæld gøres der ingen forskel mellem kvindelige og mandlige personer i grammatikken, d.v.s. der er kun et ord for "hun/han", eller "ham/hende". Navneord får to forskellige flertalsformer, efter om de er besjælede eller ubesjælede, men man bruger også forskellige verber alt efter om der er levende eller ikke-levende involveret, som her:

Ni-uaap-am-aau   **"Jeg ser ham/hende" (Jeg-se-levende-ham)**
Ni-uaap-aat-een   **"Jeg ser det" (Jeg-se-ikke.levende-det)**

Innu-grammatik: Meget lange ord

Hvor dansk bruger selvstændige personlige pronominer som "jeg", bruger Innu en tilføjelse til ordet. Det er lidt som spansk og latin, hvor *-o* antyder "jeg" og *-as* "du" i *am-o* "jeg elsker", *am-as* "du elsker". Innu bruger *ni-* foran verberne for "jeg". Men hvad angår objekter er Innu meget forskelligt, og latin og spansk er mere som dansk. Hvis man vil sige "jeg elsker dig" (tre ord på dansk) bruger man to ord, *te amo*, på latin og spansk. For objektet "dig" bruger dansk, latin og spansk også et særskilt ord *te* "dig", men på Innu er "dig" igen del af verbet. Hvis man så siger "jeg ser dig", bruger man tre ord på dansk, to på latin og spansk, og kun ét på Innu. I ovenstående eksempler henviser orddelene *-aau* og *-een* til "ham" og "det".

KATSHISKUTAMATSHETWKATSHIPESHIMUAI

Sådan skrives "LÆRERVÆRELSE" på Innu

Der er noget andet underligt her. Man kunne forvente at hvis man nu vil sige "han ser mig", ville man bytte om på disse elementer, fx *aa-u-aap-am-mi*. Men nej, det gør man ikke. Begge elementer bliver på det samme sted, men man ændrer formen på sidste del af verbet:

Ni-uaap-**am-iku** "han ser mig" (**jeg/mig-se-levende-han.subjekt**)

Innu-ord kan blive meget lange, fordi mange elementer bare kan klistres fast på hinanden. Her er der et par eksempler:

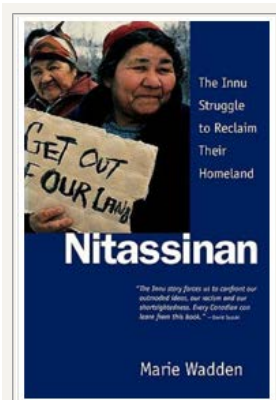
Kaa-uaa-uke-s-t "præst", eller "person med hvid krave" (ham.der-hvid-krave altid-har)
Ni-mistik-um-inaan-t "i vores (men ikke dit) træ" (mit-træ-af-os-i)

Innu-grammatik: To slags vi

Det sidste eksempel illustrerer noget andet som er meget centralt i Innu-sproget: Forskellen mellem hvad man kalder "inkluderende" og "ekskluderende" vi. Europæiske sprog gør ikke nogen forskel mellem "vi, men ikke du" og "vi, og også du". Når jeg siger "vi sprogelskere" kan jeg tale om mig selv og en del andre, men ikke om dig (eksklusivt "vi"), hvorimod hvis du ser dig selv som sprogelsker, så fortolker du det "vi" som et inklusivt "vi", tiltalte er medregnet. På Innu eksisterer denne potentielle forvirring ikke, da det ALTID må udtrykkes om lytteren er inkluderet eller ej.

De kalder i øvrigt deres land Nitassinan, og det betyder meget enkelt "vores land". Men det er i ekskluderende form ...

En hvid mand og en Innu taler sammen. Den hvide mand spørger:
"Hvad kaldte I Canada inden vi kom her?"
"Nitassinan"
"Hvad betyder det?"
"Vores land"

Nitassinan betyder "Vores land" (men ikke jeres)

En digtsamling på tre sprog: innu, fransk....og svensk

Innu-poesi

De allerførste bøger som blev skrevet på et indfødt sprog i Canada, var skrevet på Innu. An Antane Kapesch (på fransk Anne André) skrev to bøger i 1970'erne: *Eukuan nin matshimanitu innu-Iskueu*, eller "Jeg er en fandens indianisk squaw" og *Tante nana etutamin nitassi?* "Hvad har du gjort ved mit land?" Sidste år blev der trykt en bog på Innu i Sverige, of all places. Det er temmelig sjældent, men ikke helt unikt at en indianisk digter bliver publiceret i Europa på sit indfødte sprog. En cheyenne-digter, Lance Henson, blev engang publiceret i en [tosproget cheyenne-frisisk \(!\) udgave](#).

Rita Mestokosho er Innu og digter, og hendes digte er både oversat til fransk og engelsk i bogen *Eshi uapataman nukum*, eller "How I see life, Grandmother" / *Comment je perçois la vie, Grand-Mère* (Hvordan jeg ser livet, bedstemor) (Stockholm, 2011, Beijbom Books). Hendes navn betyder egentlig "Den med træskib"; sådan antyder man franskmænd.

Den 14 november 2011 besøgte [Rita Mestokosho Stockholm](#) og læste sine digte.

Peter Bakker

Lektor i lingvistik, Aarhus Universitet
President, [Nordic Association for Canadian Studies](#)

Læs også:

1. [Mi'kmaq og deres forsvundne skrift](#) Det er ikke ret kendt at Mi'kmaq-indianerne havde deres eget skriftsystem. Nogle tegn er klart inspireret af europæiske bogstaver (men med en helt anden udtaleværdi), eller de er kristne symboler...
2. [Canadas indianere](#) Mens der er fem sprogfamilier i Europa, er der ca. 50 i Nordamerika, og ikke færre end 11 af dem i Canada. Flere af de indianske sprogfamilier er temmelig store....
3. [Indiansk prærietegnssprog i Nordamerika](#) Et af de bedre kendte fakta om nordamerikanske indianere, også i Europa, er at de brugte et tegnsprog for at kommunikere med hinanden. Men lige så kendt sprogets eksistens er,...
4. [En indfødt canadisk skrift: indiansk og inuktitut stavelsesskrift](#) I Canada bruges der en unik skrift til nogle indianersprog og inuitsprog. Der er flere teorier om hvor den kommer fra. Der er trykt over 100 bøger med denne skriftart,...

Tagget med: [algonkin](#), [Amerika](#), [baskisk](#), [Canada](#), [cree](#), [indianer](#), [innu](#), [inuit](#), [litteratur](#), [montagnais](#), [Musik](#), [naskapi](#), [rap](#)

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.